

La pobresa infantil

Dm, 13/09/2011 per Justícia i Pau

[Justícia i Pau](#)

Jordi Cots, membre de la Comissió de la Infància de Justícia i Pau

El tret característic de la pobresa infantil és aquest: que d'entre tots els col·lectius vulnerables els infants són els que tenen les necessitats més grans. "Els que han crescut, deia Eglantyne Jebb, poden ajustar les seves necessitats, fins a un cert punt, i recuperar després la vitalitat, però els infants deturen el seu creixement i difícilment aquest creixement perdut es pot recuperar mai més". Eglantyne Jebb, que el 1924 ens donà la Declaració de Ginebra, havia conegut la fam i la pobresa infantil.

Els nostres infants no passen fam, però segons un informe presentat per la Creu Roja el juliol propassat, molts infants de Catalunya pateixen malnutrició; i afegia que "sense una alimentació adequada no sols es posa en perill el creixement dels infants, sinó també el seu desenvolupament com a individus".

Hem demanat a Caritas pel seu coneixement directe de la pobresa infantil a casa nostra. El seu departament d'infància i família ho veu, entre altres coses, a través dels seus centres materno-infantils, als quals acuden moltes famílies monoparentals, i les sol·licituds de beques per a menjadors escolars, quan els ajuts públics s'han esgotat. La seva experiència els fa parlar d'un empobriment emocional, una expressió que inquieta, perquè pot afectar l'estructura interna d'una persona. I parlen d'altres menes de pobresa: la pobresa cultural, per exemple; perquè hi ha una injustícia cultural, lligada a la pobresa d'informació.

En el seu informe del 2010, el Síndic de Greuges també parlava d'aquesta pobresa d'informació en les classes socials més desvalgudes. La pobresa infantil, diu, està molt vinculada a l'abandonament prematur del sistema; i afecta les beques per a l'estudi o de menjador escolar, o les activitats extraescolars. El Síndic recorda que la Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix el dret a l'escolarització però també el dret a l'educació en un sentit més ampli. La feble qualitat de la informació oferta a les famílies modestes, la menor utilització -per falta de recursos- de les activitats extraescolars col·loca molts infants en una situació d'inferioritat. L'educació no és completa; se'n ressent la qualitat de l'ensenyament i la igualtat d'oportunitats.

El problema de la pobresa infantil està connectat amb les possibilitats de satisfacció dels drets socials; concretament, amb l'abast de l'article 4 de la Convenció. Segons aquesta disposició, els estats han de prendre les mesures necessàries per satisfer els drets socials dels infants "tant com els ho permetin els seus recursos". La qüestió rau a interpretar rectament la frase subratllada. Es tracta de saber fins on han d'arribar els poders públics en la dedicació dels recursos de què disposen. De vegades s'escuden, per "realisme polític", en la falta de recursos per incomplir les seves obligacions.

El Comitè dels Drets de l'Infant ha aclarit el concepte de recursos, l'ús que se n'ha de fer i la necessitat d'una política global per a la satisfacció dels drets

socials. En primer lloc, quan parla de recursos, no es refereix tan sols als financers, sinó als recursos humans, tecnològics, organitzatius, informatius; i també s'han de contemplar els recursos des d'un punt de vista qualitatiu a més de quantitatiu. Fins i tot quan un govern disposa de pocs recursos ha d'assegurar les "obligacions essencials mínimes" per tal de viure dignament. I ha de poder explicar i justificar les seves decisions amb transparència, en un procés pressupostari participatiu. Amb visió global ha de tenir presents els factors que podrien afectar la disponibilitat de recursos, entre els quals cal comptar un sistema impositiu eficaç, una política tributària progressiva, la despesa militar, un seguiment independent de la societat civil.

Aquesta és la doctrina del Comitè dels Drets de l'Infant. Amb aquesta doctrina s'ha d'interpretar l'article 15 de la llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. És l'article de la prioritat pressupostària; per tant, de la pobresa infantil. D'altra banda, el Comitè recomana que els estats vetllin perquè els drets socials puguin ser objecte de reclamació judicial, encara que sigui difícil.

Tots aquests elements s'han de tenir en compte en la lluita contra la pobresa infantil. No són plantejaments teòrics, sinó que tenen conseqüències pràctiques importants. Pensem, tan sols, en aquells infants que ara comencen el curs escolar i que poden veure's mancats d'alguns recursos essencials. No volem fer retrets, no fem cap denúncia, ara. El que deixem exposat no és populista, ja que la situació és prou seriosa; fa tristesa i fins una certa por.